

Závěr

Na základě prostudovaných publikací, odborných článků a rozhovorů se zaměstnanci Věznice Plzeň lze konstatovat, že tvorba komplexních zpráv, jednotlivých programů zacházení i následné hodnocení odsouzených je na vysoké úrovni. České vězeňství se však v poslední době potýká s několika problémy, které narušují či mohou narušit řádný výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody či programy zacházení jednotlivých odsouzených osob.

Prvním a zřejmě nejzávažnějším problémem je přeplněnost českých věznic. Kvůli tomuto nelze rozdělovat odsouzené tak, jak předpokládá ustanovení § 7 ZVTOS. Dochází tedy k tomu, že se v jedné cele setkávají jedinci s různým pohledem na plnění povinností ve výkonu trestu. Vlivem narušených a nespolupracujících jedinců na ostatní spoluvězně se následně může stát, že jedinec, který by bez problémů plnil stanovený program zacházení, jej nyní neplní či jej dokonce odmítá. Je pak velice složité s takovým jedincem pracovat a jeho úspěšná resocializace je méně pravděpodobná. Ideálním řešením této situace by zřejmě byla výstavba nových věznic, které by umožnily ubytování odsouzených v menších počtech, než je tomu doposud, či individuálně. Avšak toto řešení je to velice nákladné a v současné ekonomické situaci zřejmě i nereálné. Jistou úlevu přeplněným věznicím by měl přinést trest domácího vězení zavedený do našeho právního řádu od počátku roku 2010. Tento trest má nepodmíněnému trestu odnětí svobody ulehčit tím, že osoby odsouzené za méně závažné trestné činy, které by jinak nastupovaly k výkonu trestu do vězení, budou sice ve své svobodě omezeny, ale zůstanou v obvyklém sociálním prostředí (ve své rodině, zaměstnání či domově). Ulehčí se tím nejen přeplněným věznicím, ale rovněž státnímu rozpočtu, neboť se nebude muset hradit pobyt odsouzeného ve věznici. Otázkou je, zda tento nový trest opravdu zapříčiní, že začne ubývat počet vězněných osob.

Dalším problémem současného výkonu trestu je zaměstnanost odsouzených. Přestože se jí za několik posledních let podařilo zvýšit z 40% na téměř 60% zaměstnaných práceschopných odsouzených, je i toto číslo stále nedostačující. Nejlepším řešením by bylo, aby pracoval každý odsouzený, neboť z peněz, které si takto vydělá, může být hrazen jeho dluh poškozenému, výživné dětem či jiné jeho náklady. Výkon zaměstnání má bezesporu silný vliv i na psychiku odsouzeného, protože mu umožňuje trávit čas aktivním a produktivním způsobem. Navíc si odsouzený zvyká na určité povinnosti, které při výkonu práce vznikají. Obtížné ovšem je zajistit práci všem odsouzeným. Není totiž v silách VS ČR, aby umožnila každému odsouzenému pracovat, z důvodů omezených kapacit nejen

prostorových, personálních ale rovněž opět finančních. V této oblasti je potřeba, aby VS ČR, popřípadě jednotlivé věznice, navazovaly spolupráci se soukromým sektorem, který by umožnil zaměstnávání odsouzených ve svých provozech. Současně je však třeba, aby došlo k legislativním změnám a aby zaměstnavatelé, poskytující pracovní místa odsouzeným, byli nějakým způsobem zvýhodňováni. Mělo by se jednat buďto o změny v oblasti daňové soustavy, kdy by např. zisk získaný z této činnosti podléhal menšímu zdanění, či výhody poskytované těmto podnikatelům při zadávání různých veřejných zakázek.

Problémem, který rovněž souvisí s výkonem nepodmíněného trestu podnětí svobody, je nedostatek zkušeného a odborného personálu. Zatímco počet odsouzených v poslední době stoupá, počet zaměstnanců, kteří se o odsouzené starají, stagnuje. Pro zaměstnance jednotlivých věznic je následně velice těžké se dostatečně věnovat odsouzeným, které mají na starosti a se kterými by měl plnit jejich programy zacházení. Pokud se zaměstnanci odsouzeným dostatečně nevěnují, může mít pobyt odsouzených ve věznici opačné účinky, než by mít měl. Práci vězeňského personálu navíc, kromě nízkých stavů, ztěžují i odsouzení, kteří svůj program zacházení neplní. Otázkou zde zůstává, zda se snažit o plnění programu zacházení i u takovýchto jedinců či zda síly zaměstnanců vězeňské služby soustředit pouze na ty, kteří svůj program zacházení plnit chtějí.

Osobně se domnívám, že k efektivnějšímu výkonu nepodmíněného trestu by rovněž přispělo řešení již zmíněného problému se zařazováním odsouzených do jednotlivých typů věznic. Vězeňská služba disponuje dostatkem zkušených zaměstnanců, kteří by dle mého názoru rozhodovali o zařazení odsouzeného lépe a efektivněji než soud. Vyřešit tuto otázku však bude velmi složité a zdlouhavé.

Jistou změnu v zacházení s odsouzenými by pak měl přinést hodnotící nástroj SARPO, díky němuž bude celý výkon trestu zaměřen na potřeby a rizikové faktory ovlivňující život odsouzeného. Program zacházení by měl být sestaven tak, aby u odsouzeného došlo k jakési převýchově a odstranění rizikových faktorů z jeho života. Zůstává však otázkou, nakolik bude možné působit na odsouzeného tak, aby změnil svůj život, své návyky a své potřeby. Zcela jistě to bude v počátcích velice složitá práce pro všechny zaměstnance věznic podílejících se na plnění programu zacházení.